

**EVALUĂRILE NAȚIONALE
DIN PERSPECTIVA
PEDAGOGIEI COMPETENȚELOR
– IMPACT ȘI CONSECINȚE**

Partea a II-a

**ABORDĂRI
METODOLOGICO-EXPERIMENTALE**

Acest al doilea volum, intitulat *Evaluările Naționale din perspectiva pedagogiei competențelor-Impact și consecințe. Abordări metodologico-experimentale* este parte integrantă a unui tot, a unei viziuni despre o componentă importantă a sistemului de învățământ, cea a evaluării.

Necesitatea unui demers metodologico-aplicativ privind problematica evaluării este justificată și prin faptul că, în prima parte, lucrarea abordează nu doar aspecte generale ale evaluării, ci surprinde și specificitatea Evaluărilor Naționale. Literatura psihopedagogică românească nu este suficient de generoasă, limitându-se, de cele mai multe ori, la analize diacronice sau comparative ale formelor de Evaluare Națională, respectiv ale rezultatelor școlare, de la o etapă istorică la alta, de la un sistem de învățământ la altul.

Criticile aduse școlii românești (avem în vedere structuri instituționale de la nivel central și local, profesorii, părinții, alte structuri care au tangență cu educația la nivel preuniversitar) sunt, deseori, determinate de evaluările școlare și, mai ales, de rezultatele școlare obținute la aceste evaluări naționale. În aceeași ordine de idei, rezultatele obținute de elevii români la evaluările internaționale subliniază necesitatea armonizării formelor de evaluare din sistemul nostru de învățământ cu cele europene.

Experimentul propus subliniază necesitatea formării și dezvoltării competențelor de evaluare la elevi, dar și la cadrele didactice, în vederea obținerii unor rezultate remarcabile în cadrul examenelor naționale. În plus, o astfel de abordare, din perspectiva pedagogiei competențelor, a condus la confirmarea unității, atât de necesară dintre evaluare și celelalte activități ale procesului instructiv-educativ: predare-învățare.

Se pare că regândirea unei noi arhitecturi curriculare, care să satisfacă nevoile sociale, trebuințele individuale este din ce în ce mai profundă și generată de evaluare.

LAURA BUTARU

**EVALUĂRILE NAȚIONALE
DIN PERSPECTIVA
PEDAGOGIEI COMPETENȚELOR
– IMPACT ȘI CONSECINȚE**

Partea a II-a

**ABORDĂRI
METODOLOGICO-EXPERIMENTALE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2020**

Colecția ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Referenți științifici: Conf. univ. dr. Alexandrina Mihaela Popescu
Prof. univ. dr. Marin Manolescu

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BUTARU, LAURA

**Evaluările naționale din perspectiva pedagogiei competențelor - impact și consecințe :
abordări metodologico-experimentale / Laura Butaru. - București : Editura Universitară, 2020**

2 vol.

ISBN 978-606-28-1087-0

Partea 2. - 2020. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-28-1086-3

37

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062810863

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2020
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 07217 CARTE / 0745.200.357
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	7
CAPITOLUL I. DESIGNUL CERCETĂRII.....	9
1. Scopul și obiectivele cercetării.....	9
2. Ipotezele și variabilele cercetării.....	11
3. Variabilele cercetării	12
4. Eșantionul/ eșantionarea.....	14
5. Locul și durata cercetării	17
6. Etapele cercetării	17
7. Metodele de cercetare.....	18
8. Matricea lucrării și Diagrama Gantt - perspectiva temporală a cercetării	24
9. Metode de prelucrare statistică/ Indicatori și comenzi SPSS.....	31
CAPITOLUL II. REZULTATELE CERCETĂRII. ANALIZE, INTERPRETĂRI, COMENTARII	33
1. Concluziile etapei preconstatative.....	33
2. Rezultatele etapei constatative	39
2.1. Chestionarul de opinie	39
2.2. Focus-group-ul.....	69
2.3. Grila de observație	74
2.4. Testul.....	75
2.5. Concluziile etapei constatative	78
3. Etapa experimentală	79
3.1. Activitățile formative	80
3.2. Rezultatele testelor de evaluare	88
4. Etapa de posttest.....	93
4.1. Rezultatele testului de evaluare finală	93
4.2. Interpretarea statistică a grilelor de identificare a greșelilor tipice.....	98
BIBLIOGRAFIE	105
ANEXE	107

Lista figurilor	141
Lista tabelelor.....	142
Lista graficelor	147
Lista abrevierilor	150

INTRODUCERE

Având ca fundament prima parte, cea teoretică, prin care s-a urmărit operaționalizarea anumitor concepte, **Metodologia cercetării**, ca parte aplicativă distinctă, a conturat ideea fundamentală a lucrării, conform căreia rezultatele/performancele elevilor la Evaluările Naționale pot fi îmbunătățite și sunt condiționate de paradigma competențelor, mai exact sunt influențate de dezvoltarea competenței de evaluare a profesorilor, precum și de modul în care își formează și își dezvoltă competențele elevii, în activitățile instructiv-educative.

Scopul cercetării și cele 5 obiective au conturat ipoteza generală, din care au fost derivate patru ipoteze particulare, respectiv variabilele independente și dependente. Acestea, alături de celelalte elemente ale designului cercetării sunt prezentate în capitolele acestui volum.

Designul cercetării conturează un experiment psihopedagogic, desfășurat pe parcursul a doi ani școlari, care a urmărit:

- ameliorarea rezultatelor școlare ale elevilor la Evaluările Naționale, prin corelarea formelor de evaluare școlară, abordate din perspectiva pedagogiei competențelor;
- eliminarea decalajului dintre notarea la clasă și notarea la Evaluările Naționale; dezvoltarea competenței de evaluare prin asigurarea transparenței acesteia;
- eliminarea unor greșeli tipice în învățare, prin utilizarea unor instrumente de învățare și evaluare cognitiv-constructiviste (hărți, grafice, scheme).

Eșantionul de subiecți a fost constituit din elevi de clasa a VIII-a și din profesori, de la câteva școli din județul Mehedinți, atât din mediul urban, cât și din mediul rural. A fost asigurată reprezentativitatea eșantioanelor, sub aspect calitativ și cantitativ.

Cercetarea a parcurs etapele specifice unei cercetări pedagogice de tip ameliorativ, de la etapa preconstatativă la cea de posttest.

Pentru atingerea finalităților cercetării și pentru validarea ipotezelor, au fost utilizate metode calitative și cantitative, dar și metode de prelucrare și interpretare statistică a datelor. Metodele și instrumentele de cercetare au fost pretestate în etapa preconstatativă, prilej cu care a fost asigurată și echivalența eșantioanelor de subiecți.

Pentru a surprinde opinia profesorilor și a elevilor cu privire la anumite aspecte legate de evaluare, la modul general, și de evaluările naționale, în mod special, a fost elaborat și administrat chestionarul. Tot pentru înregistrarea unor date de start, au fost folosite și metoda observației, cea focus-groupului, metoda de analiză a documentelor școlare și curriculare, precum și metoda testului.

Experimentul psihopedagogic a reprezentat metoda de bază a etapei experimentale, acesta constând în serii de activități formative, desfășurate cu elevii claselor experimentale și într-un program de formare continuă, în care au fost implicați 50 de profesori din lotul experimental. Activitățile descrise, modelele și instrumentele de lucru prezentate demonstrează utilitatea acestora în creșterea performanțelor școlare, respectiv în dezvoltarea unor competențe, atât ale elevilor, cât și ale profesorilor.

Capitolul care ilustrează ”**Rezultatele cercetării. Analize, interpretări, comentarii**” prezintă prelucrarea statistică a datelor, precum și măsura în care acestea au contribuit la validarea ipotezelor cercetării.

În această parte, s-a urmărit:

- prezentarea designului cercetării într-o logică firească: prezentarea obiectivelor, a ipotezelor, a lotului pentru cercetare, a metodologiei, prezentarea și interpretarea rezultatelor etc.;
- identificarea cu rigoare a problemei de cercetat, încadrarea problemei la intersecția tendințelor pe plan internațional cu specificitatea și prioritățile etapei în care ne aflăm;
- selecția și adecvarea metodelor de cercetare la specificul domeniului investigat;
- descrierea metodelor și a instrumentelor utilizate, cu detalieri privind culegerea datelor, prelucrarea lor statistico-matematică;
- prezentarea condițiilor experimentale în care au fost utilizate și aplicate metodele respective asupra cadrelor didactice prinse în studiu;
- analiza comparativă a rezultatelor cercetării, pe diferite etape de derulare a acesteia;
- analiza critică a rezultatelor cercetării și formularea unor opinii critice.

Cu obiectivitate, sunt surprinse atât direcții viitoare, posibile a fi supuse cercetării, dar și limitele acesteia.

În ciuda controverselor, contestărilor, acceptărilor sau neacceptărilor explicite sau implicite, care se referă la evaluările naționale, lucrarea este o analiză atentă a fenomenului evaluativ, dar și o interogație, care anticipă preocupările ce se vor amplifica, atât sub aspect metodologic, structural și instituțional, cât și sub raportul medierii și negocierii între partenerii educaționali și al găsirii soluțiilor ameliorative.

CAPITOLUL I

DESIGNUL CERCETĂRII

Derularea unei cercetări nu se poate realiza decât în baza unei strategii de cercetare bine gândită și articulată. Strategia de cercetare este asociată cu designul de cercetare. După De Vaus, 2001; Trochim, 2006 (apud Neașu, Manasia, Chicioleanu, 2016, p. 69) designul de cercetare „reprezintă strategia generală în baza căreia este stabilit modul în care elementele structurale ale unei cercetări se articulează pentru a asigura eficiență și eficacitate în abordarea problemei de cercetare”.

1. Scopul și obiectivele cercetării

În general, se poate afirma că punctul de plecare al oricărei cercetări este o întrebare fundamentală: „niciodată nu există cercetare științifică acolo unde nu există o problemă de rezolvat, indiferent dacă problema este una de cunoaștere ori este de natură pragmatică, concretă” (Antonesei, coord., 2009, p. 28).

Așadar, prezenta cercetare pornește de la următoarea întrebare fundamentală:

Realizarea sistematică a unui demers evaluativ centrat pe competențele precizate în documentele curriculare, similar modelului Evaluărilor Naționale (de la clasa a VIII-a) poate contribui la îmbunătățirea rezultatelor școlare la aceste examene?

Scopul cercetării este îmbunătățirea rezultatelor școlare ale elevilor de la Evaluările Naționale prin armonizarea acestora cu cele realizate pe parcursul ciclului gimnazial, din perspectiva paradigmei competențelor.

În strânsă legătură cu scopul menționat, obiectivele cercetării urmăresc (figura 1):

O1 – cunoașterea opiniei profesorilor și a elevilor cu privire la Evaluările Naționale, respectiv la evaluările școlare;

O2 – (in)formarea profesorilor de Limba și literatura română privind activitatea evaluativă din perspectiva pedagogiei competenței;

O3 – derularea unor activități de evaluare la disciplina Limba și literatura română, după modelul celor naționale, în acord cu paradigma competențelor;

O4 – reducerea decalajului dintre mediile anuale obținute de elevi la disciplina Limba și literatura română, clasa a VIII-a și notele rezultate în Evaluările Naționale la aceeași disciplină;

O5 – elaborarea unui ghid de bune practici, precum și a unor modele de teste destinate elevilor clasei a VIII-a, la Limba și literatura română, urmărind formarea competențelor lingvistice ale acestora, precum și dezvoltarea competențelor de evaluare ale profesorilor.

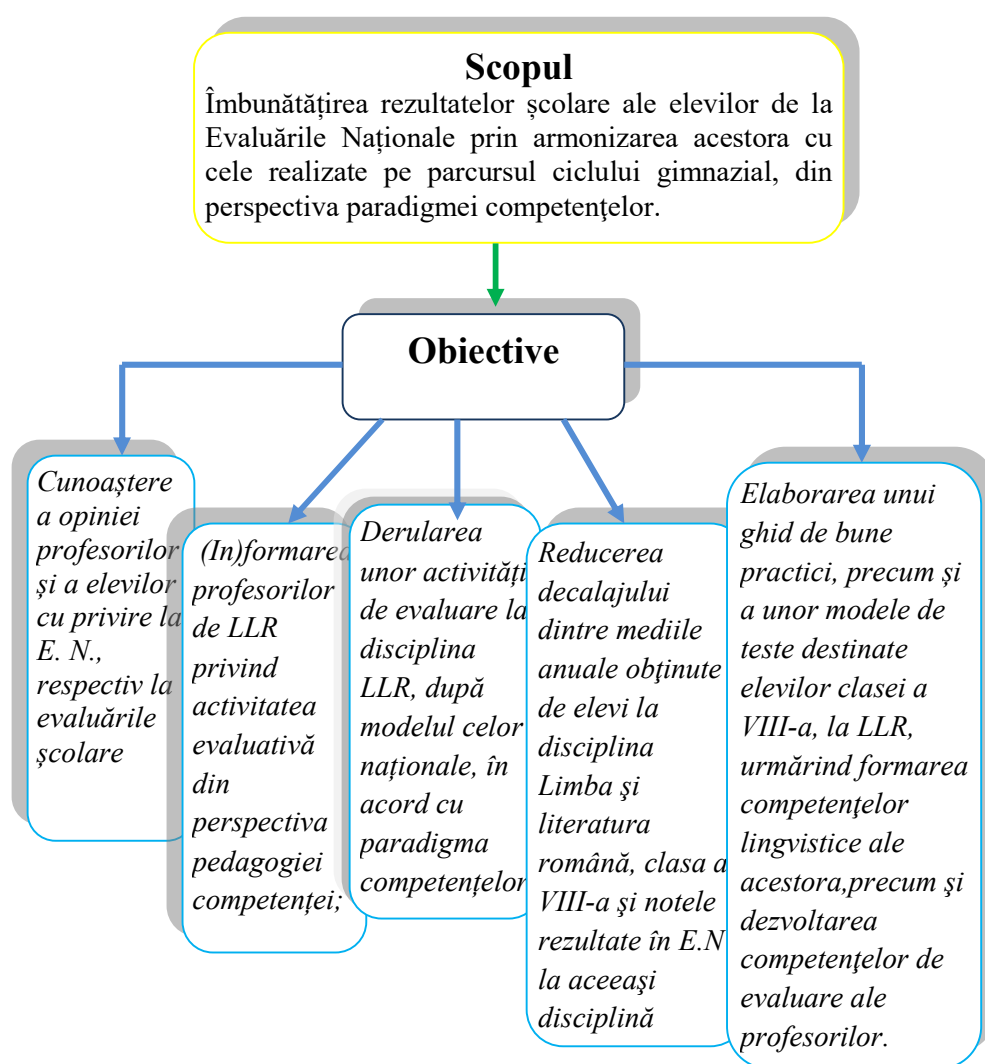

Figura 1. Finalitățile cercetării

2. Ipotezele și variabilele cercetării

Ipotezele cercetării se află în strânsă legătură cu tema acesteia, cu scopul și obiectivele menționate. Cele două categorii de ipoteze care vor fi urmărite în cadrul acestei cercetări sunt: ipoteza generală (de bază, fundamentală) și ipotezele particulare (derivate, specifice) (figura 2).

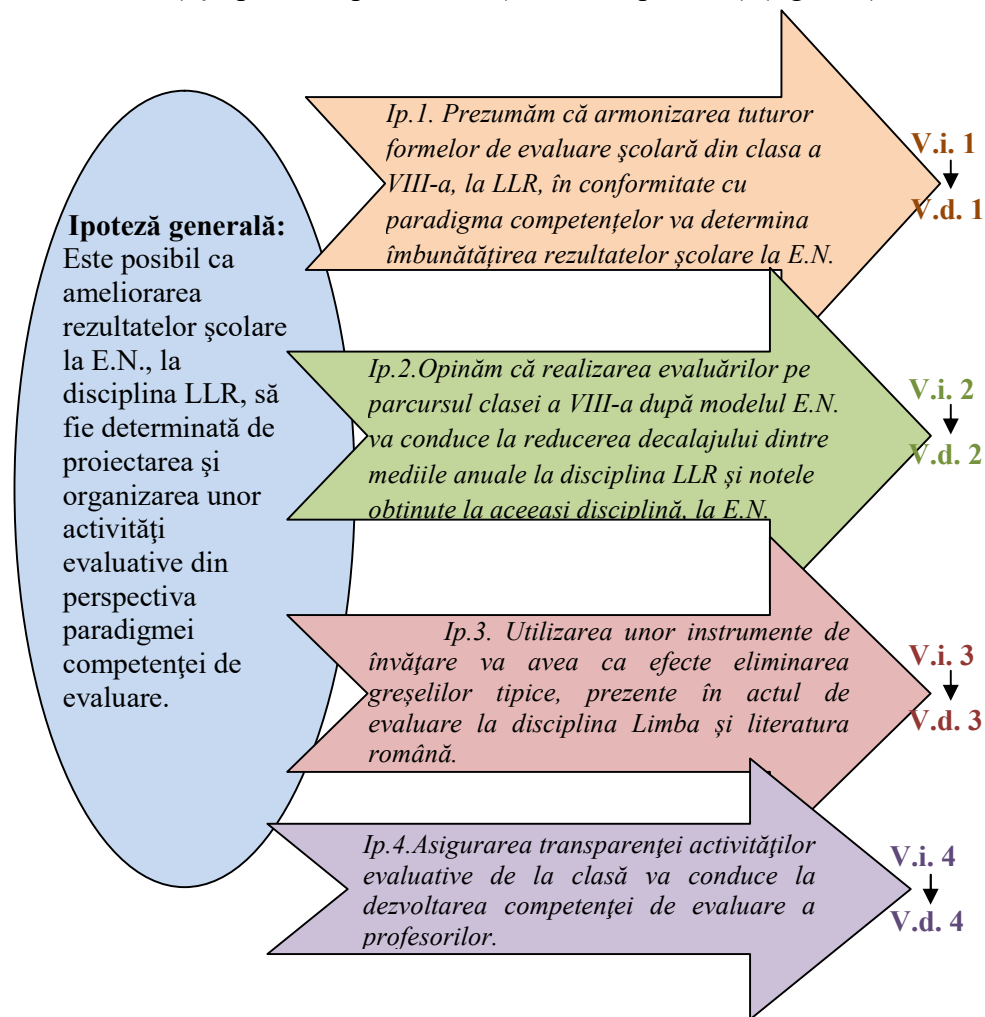

Figura 2. Ipotezele cercetării

Ipoteza generală

Este posibil ca ameliorarea rezultatelor școlare la E.N., la disciplina Limba și literatura română, să fie determinată de proiectarea și organizarea

unor activități evaluative din perspectiva paradigmei competenței de evaluare.

Ipoteze particulare

I.p.1- Prezumăm că armonizarea tuturor formelor de evaluare școlară din clasa a VIII-a, la Limba și literatura română, în conformitate cu paradigma competențelor va determina îmbunătățirea rezultatelor școlare la Evaluările Naționale;

I.p.2- Opinem că realizarea evaluărilor pe parcursul clasei a VIII-a după modelul Evaluărilor Naționale va conduce la reducerea decalajului dintre mediile anuale la disciplina Limba și literatura română și notele obținute la aceeași disciplină, la Evaluările Naționale;

I.p.3- Utilizarea unor instrumente de învățare va avea ca efecte eliminarea greșelilor tipice, prezente în actul de evaluare la disciplina Limba și literatura română.

I.p.4 –Asigurarea transparenței activităților evaluative de la clasă va conduce la dezvoltarea competenței de evaluare a profesorilor.

3. Variabilele cercetării

În cercetările pedagogice de tip experimental, intervin, de obicei, două categorii de variabile: independente și dependente (Bocoș, 2003a; 2003b; Mogonea, Mogonea, Popescu, Ștefan, 2012). *Variabilele independente* sunt „factorii experimentali controlați sau manipulați de către cercetător” (Bocoș, 2003a, p. 66), elemente nou introduse, concretizate în metodologii, modele acționale, soluții optimizatoare ale activității existente. În literatura de specialitate, se folosesc și alți termeni sinonimici pentru variabila independentă: *variabilă experimentală*, *variabila explicativă*, *variabila stimulus* (după Neacșu, Căprioară, 2015, p. 87). În schimb, cele dependente sunt „efectele și rezultatele constatate în urma introducerii variabilei independente, respectiv a producerii modificării” (Bocoș, 2003a, p. 66). Ca și în cazul variabilelor independente, și cele dependente se regăsesc în variante sinonimice: *variabila pasivă*, *variabila răspuns*, *variabila criteriu* (după Neacșu, Căprioară, 2015, p. 87).

În cercetarea de față, *variabilele independente* sunt (figura 3):

V.i. 1. Armonizarea tuturor formelor de evaluare școlară din clasa a VIII-a, la Limba și literatura română, în conformitate cu paradigma competențelor;

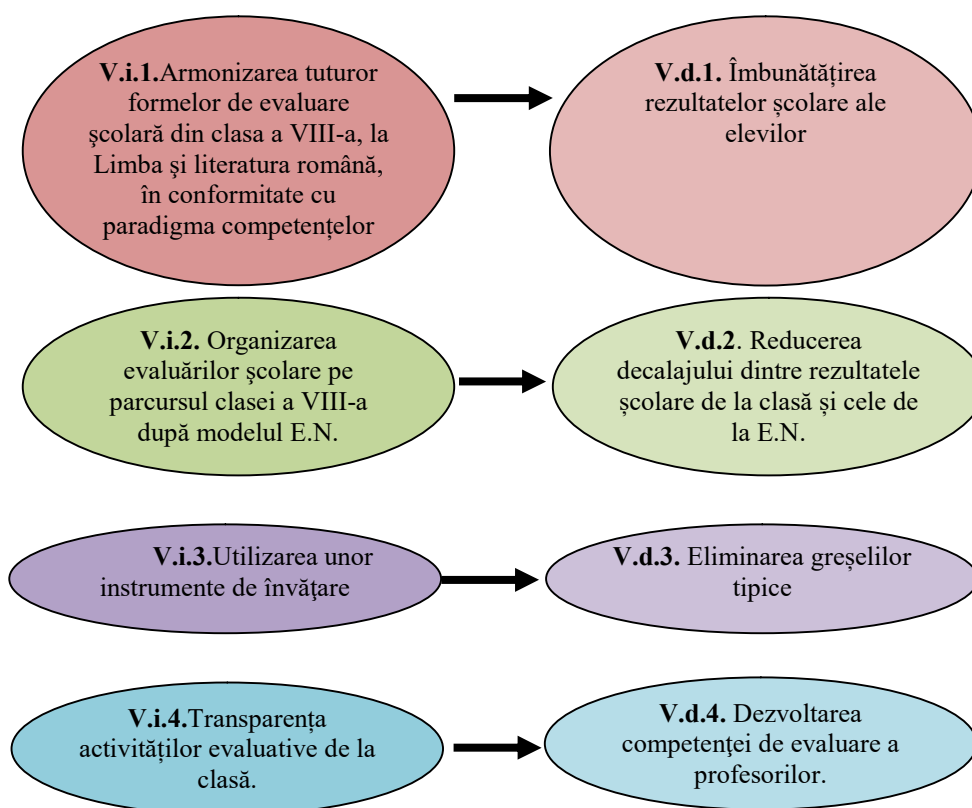

Figura 3. Variabilele cercetării

V.i.2. Organizarea evaluărilor școlare pe parcursul clasei a VIII-a după modelul Evaluărilor Naționale;

V.i.3. Utilizarea unor instrumente de învățare.

V.i.4. Asigurarea transparenței activităților evaluative de la clasă

Operaționalizarea conceptului de **transparență**:

- comunicarea finalităților pe înțelesul elevilor;
- prezentarea și analiza modelului de subiect, precum și a baremului propus la aceste Evaluări Naționale;
- comunicarea rezultatelor și analiza greșelilor frecvente;
- autoevaluarea.

Variabilele dependente:

V.d.1. Îmbunătățirea rezultatelor școlare ale elevilor

V.d.2. Reducerea decalajului dintre rezultatele școlare de la clasă și cele de la Evaluările Naționale

V.d.3. Eliminarea greșelilor tipice;

V.d.4. Dezvoltarea competenței de evaluare a profesorilor.

4. Eșantionul/ eșantionarea

Eșantionarea pentru populația de elevi a fost realizată prin metoda eșantionării grupate (cluster sampling). Un cluster este un ansamblu de unități având în general o legătură naturală. Aceasta este o eșantionare aleatorie în mai multe trepte. În cazul nostru, prima treaptă de eșantionare o reprezintă totalul elevilor de gimnaziu din Mehedinți, a doua treaptă de eșantionare cuprinde *elevi de gimnaziu din clasa a VIII-a*, iar a treia treaptă de eșantionare este *elevi de gimnaziu, clasa a opta care susțin examen de evaluare națională*.

Eșantioane probabilistice: sunt acelea în care membrii populației au o șansă (probabilitate) cunoscută de a fi selectați în eșantion. Aceste eșantioane asigură reprezentativitatea statistică a datelor pentru populația aleasă și permit calcularea erorii de eșantionare (Clocotici, Stan, 2000).

După selecția clusterului de eșantionare, am procedat la eșantionare cu pas statistic. Am folosit pasul statistic 3, selectând un număr proporțional de elevi din ani terminali din unitățile de învățământ din județ. Din populația totală de 1980 de elevi, am realizat un eșantion de 322 elevi pentru un nivel de încredere de 95% și o eroare abatere standard de $\pm 0,05$. (pentru un interval de încredere de 95%). Pentru a putea realiza o cercetare amplă, ale cărei rezultate să poată fi aplicate la întreaga populație școlară din județul Mehedinți, am optat pentru aplicarea chestionarelor în 8 unități școlare din mediul urban și 6 unități școlare din mediul rural. Pentru fiecare dintre cele două medii de rezidență – rural și urban – s-a realizat un grup de control pentru pretestarea instrumentelor de cercetare: pentru mediul urban, acesta a fost reprezentat de 3 unități de învățământ, iar pentru mediul rural – 2 unități de învățământ.

Pentru mediul urban: chestionarele au fost aplicate în 8 unități școlare din 15 unități școlare existente la nivel de județ (ceea ce reprezintă o pondere a reprezentativității de 53,3%); chestionarele au fost aplicate la 234 elevi din cele 8 unități școlare, din totalul de 1980 populație școlară la nivel de județ (ceea ce reprezintă o pondere a reprezentativității de 11,8%); de asemenea, chestionarele au fost aplicate la 121 profesori din totalul de 268 (ceea ce reprezintă o pondere a reprezentativității de 45,1%).

Pentru mediul rural, chestionarele au fost aplicate în 6 unități școlare din 59 unități școlare existente la nivel de județ (ceea ce reprezintă o pondere a reprezentativității de 10,16%); de asemenea, chestionarele au fost aplicate la 88 elevi din cele 6 unități școlare, din totalul de 1980 populație școlară la nivel de județ (ceea ce reprezintă o pondere de 4,44%); de

asemenea, chestionarele au fost aplicate la 37 profesori din totalul de 268 (ceea ce reprezintă o pondere a reprezentativității de 13,8%).

Pentru selectarea unităților de învățământ s-a luat în calcul atât învățământul gimnazial, cât și cel liceal (din cele 5 unități de învățământ din mediul urban, 50% sunt de învățământ liceal). În al doilea rând, unitățile de învățământ au fost selectate și ținând cont de performanțele școlare înregistrate de populația școlară, în eșantionul nostru fiind, astfel, cuprinse atât unități cu performanță școlară ridicată, cât și școli/licee în care performanța școlară a elevilor este mai scăzută.

Pentru asigurarea reprezentativității cercetării, s-a ținut cont de structura unităților școlare și a populației școlare din mediul urban al județului Mehedinți

Concluzionând se poate afirma că grupul de cercetare este format din 2 populații:

- populație formată din elevi din clasa a VIII-a din județul Mehedinți. Populația totală este formată din 1980 de persoane, din care am utilizat un eșantion de 322 elevi;
- populație formată din cadre didactice care predau disciplina Limba și Literatura Română în județul Mehedinți. Populația totală este formată din 268 de persoane, din care am utilizat un eșantion de 158 de persoane;

Din aceste două populații, vom forma un eșantion de control pentru a ilustra un nivel de ansamblu al grupului de lucru din județ și două grupuri experimentale din școli, asupra cărora am intervenit cu instructaj specific asupra modalității de evaluare (vezi tabelul 1).

Tabelul 1. Structura eșantionului de subiecți

Categoriile de subiecți	Nr. total populație școlară	Subiecți cuprinși în cercetare				Total
		Lot de control		Lot experimental		
		Rural	Urban	Rural	Urban	
Profesori	268	22	70	15	51	158
Elevi	1980	42	114	46	120	322

Având în vedere că activitățile experimentale au fost desfășurate atât cu eșantionul experimental format din elevi, cât și cu cel format din profesori, eșantionul de conținut a cuprins teme din programa școlară a disciplinei Limba și literatura română, clasa a VIII-a, prin intermediul

căroră au fost exersate competențele elevilor (vezi tabelul 2), dar și teme ale întâlnirilor formative, desfășurate cu profesorii de Limba română (vezi tabelul 3).

Tabelul2. Eșantionul de conținut, valorificat în activitățile cu elevii

Nr. crt.	Denumirea temei	Nr. de ore	Perioada de desfășurare
1.	Programa de examen – un pas în calea cunoașterii	1	
2.	Exemple de bună practică în rezolvarea modelelor propuse la Evaluările Naționale, pornind de la barem	4	
3.	Redactarea unor texte argumentative, utilizând modele și instrumente specifice formării și evaluării competenței	8	
4.	Elaborarea unor compoziții pe diferite teme, cu structuri specifice	8	
5.	Exerciții de vocabular, fonetică, morfosintaxă	8	
6.	Greșeala – ca sursă de învățare	2	
7.	Utilizarea unor instrumente de (auto)evaluare	2	
8.	Particularități ale organizării și desfășurării examenului	1	
Total ore		34	

Tabelul 3. Eșantionul de conținut, valorificat în activitățile cu profesorii

Nr. crt.	Denumirea temei	Nr. de ore	Perioada de desfășurare
1.	Competența – finalitate și rezultat în documentele curriculare	2	noiembrie
2.	Modele de subiecte-analiză, comparații	4	noiembrie
3.	Bareme de corectare și notare, utilizate la Evaluările Naționale	4	noiembrie
4.	Modele de formare și evaluare a competențelor - aplicații	4	noiembrie
5.	Greșeli tipice și modalități de eliminare a lor	4	noiembrie
6.	Elaborarea unor probe scrise de evaluare școlară, conform structurii stabilite	4	noiembrie
7.	Modalități de oferire a feed – back-ului, activități de sprijin, de ghidare sau continuare a învățării	2	noiembrie
Total ore		24	

5. Locul și durata cercetării

Complexitatea fenomenului investigat a impus întinderea spațială și temporală a acesteia. În derularea etapelor cercetării, au fost cuprinse instituții școlare din județul Mehedinți, perioada de desfășurare întinzându-se pe parcursul a doi ani școlari: 2015-2016 și 2016-2017.

6. Etapele cercetării

Fiind o cercetare pedagogică de tip ameliorativ, am urmărit parcurgerea tuturor etapelor specifice acestui tip de cercetare: preconstatativă, constatativă, experimentală, posttest (figura 4).

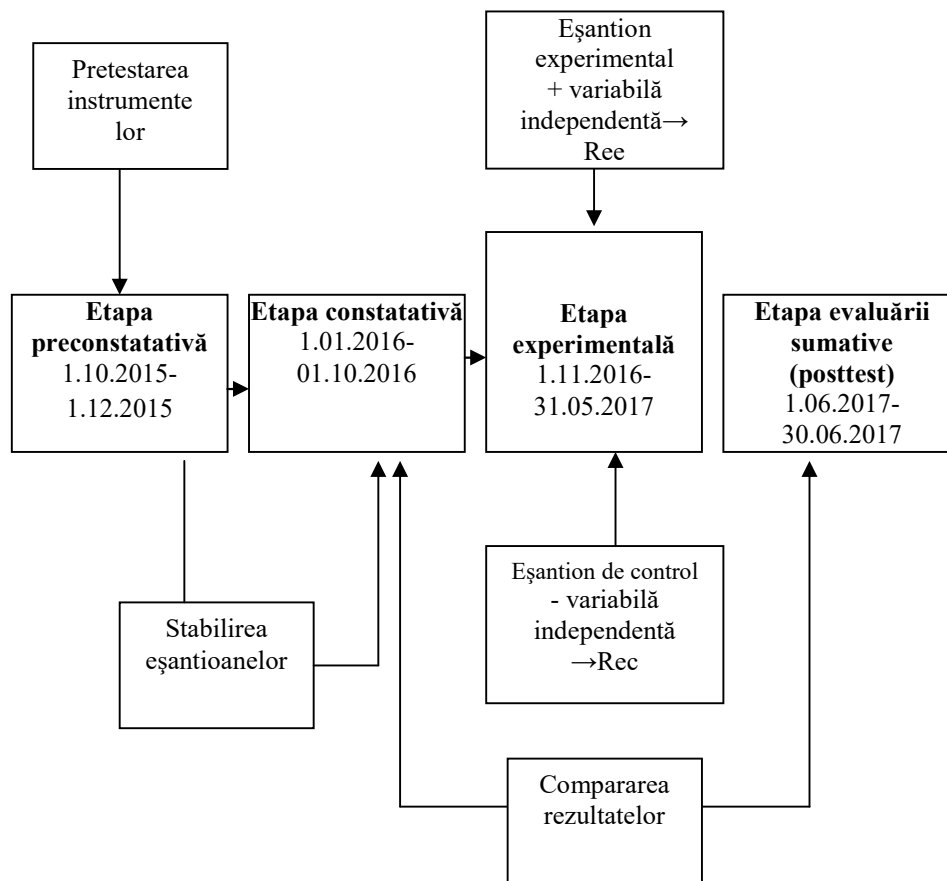

Figura 4. Graficul desfășurării cercetării

După cum se poate observa din figura anterioară, cercetarea s-a derulat pe parcursul a doi ani școlari, începând din octombrie 2015 și până în iunie 2017. Etapa preconstativă, derulată în perioada octombrie-decembrie 2015, a urmărit pretestarea instrumentelor de cercetare. Tot în această etapă, am început selectarea subiecților pentru eșantioanele cercetării, acțiune care s-a definitivat în etapa constatativă, desfășurată în perioada ianuarie-octombrie 2016. În etapa constatativă, am urmărit, pe lângă stabilirea eșantioanelor, și aplicarea unui set de instrumente de cercetare, pentru culegerea datelor inițiale, necesare realizării designului cercetării. Etapa cea mai amplă a cercetării a fost cea experimentală, a cărei desfășurare s-a întins pe aproape o jumătate de an (noiembrie 2016-mai 2017), timp în care s-au organizat activități formative cu elevii claselor experimentale și cu cadrele didactice, urmărindu-se efectele obținute ca urmare a modificărilor propuse. Posttestul, derulat în luna iunie a anului 2017, a urmărit înregistrarea rezultatelor finale, pentru a putea realiza o comparație între acestea și cele inițiale.

7. Metodele de cercetare

În fiecare etapă a cercetării, au fost folosite metode specifice și instrumente specifice, concordante cu scopul și obiectivele cercetării și utile în validarea ipotezelor.

În tabelul 4, prezentăm sintetic metodele și instrumentele de cercetare utilizate.

Tabelul 4. Metodologia cercetării

Nr. crt.	Etapa cercetării	Obiective	Metode	Instrumente
1.	Preconstativă	- Pretestarea instrumentelor; - Culegerea unor informații inițiale privind problematica studiată	-Observarea; -Ancheta pe bază de chestionar; - Analiza documentelor curriculare (programe școlare, proiecte, schițe de lecție, alte auxiliare curriculare) - Analiza documentelor școlare (cataloage de examen, rapoarte finale)	-Fișe, protocoale de observare; -Chestionarul - Grile de analiză

Nr. crt.	Etapa cercetării	Obiective	Metode	Instrumente
2.	Constatativă	<ul style="list-style-type: none"> - Obținerea unor informații inițiale, necesare proiectării demersului experimental; - Stabilirea eşantioanelor de subiecți, urmărindu-se reprezentativitatea lor și gradul de echivalență al eşantioanelor; - Stabilirea eşantionului de conținut; - Definitivarea instrumentelor de lucru. 	<ul style="list-style-type: none"> -Observarea; -Ancheta pe bază de chestionar; - Analiza documentelor curriculare (programe școlare, proiecte, schițe de lecție, alte auxiliare curriculare) - Analiza documentelor școlare (cataloage). -Testul 	<ul style="list-style-type: none"> -Fișe, protocoale de observare; -Chestionarul - Grile de analiză -Testul
3.	Experimentală	<ul style="list-style-type: none"> - Introducerea variabilelor pentru lotul experimental; - Consemnarea rezultatelor acțiunilor formative întreprinse; 	<ul style="list-style-type: none"> -Experimentulpsihopedagogic; -Observarea; -Testul 	<ul style="list-style-type: none"> -Fișe, protocoale de observare; -Fișe, grile de analiză, interpretare; -Fișe de menționare a reflecțiilor personale de către subiecții cuprinși în lotul experimental. -Testul
4.	Posttest	<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea relevanței și eficienței acțiunilor experimentale întreprinse; 	<ul style="list-style-type: none"> -Observația; - Analiza documentelor curriculare (programe școlare, proiecte, schițe de lecție, alte auxiliare curriculare) -Testul - Analiza documentelor școlare (cataloage de examen, rapoarte finale). 	<ul style="list-style-type: none"> -Fișe, protocoale de observare; -Chestionarul - Grile de analiză -Testul

Prezentăm, pe scurt, metodele care vor fi folosite în cadrul cercetării, insistând pe scopul și modalitatea valorificării lor.

Astfel, **observarea sistematică** este o metodă de cercetare care asigură culegerea, colectarea datelor necesare proiectării și desfășurării cercetării, putându-se astfel valorifica experiența activității școlare directe. Aniței (2007) și Chraif (2013), citându-l pe Banister și colab. (1996) menționează câteva caracteristici de bază ale acestei metode:

- precizia observației (poate fi determinată de tipul de observație: structurată sau nestructurată);
- focalizarea observației – presupune concentrarea pe o anumită trăsătură, însușire până la mai multe, explicarea modului în care se relaționează;
- prezența observatorului – poate determina contexte diferite: observatorul nu e prezent; este prezent, dar disimulat; este prezent și își asumă rolul sau realizează observarea prin intermediul unor mijloace audio-video;
- durata observației – variază de la câteva de zeci milisecunde până la ani, dacă este cazul;
- nivelul de informare pe care subiectul observat îl deține (de la nicio informație până la detalii).

Această metodă poate furniza informații relevante privind specificul evaluărilor naționale, modalitatea de realizare a lor, competența și eficiența evaluatorilor, dovedite în situațiile în care sunt antrenați (examenul propriu-zis și simulările). Această metodă este însoțită de o grilă de observație, care cuprinde indicatori esențiale pentru faptele urmărite (de exemplu: competența de a concepe un test similar celor administrate la evaluările naționale; de a elabora grila de evaluare; de a interpreta și aprecia rezultatele, de a comunica rezultatele). Metoda este folosită în toate etapele cercetării sub forma unei grile de observare a comportamentului evaluativ al profesorilor (anexa 1) sau a unor grile de identificare a greșelilor tipice ale elevilor (anexa 2) și ale profesorilor (anexa 3).

Analiza documentelor curriculare și școlare

Cercetarea documentelor curriculare oficiale și a celor școlare se realizează pentru conturarea eșantionului de conținut al cercetării, putând fi consultate Planuri-cadru pentru învățământ, programe școlare, ghiduri, îndrumătoare metodologice, materiale suport pentru profesori și elevi, manuale alternative, planificări calendaristice, proiecte ale unităților de învățare, proiecte de activitate didactică, teste de cunoștințe, referate, regulamente interne, foi matricole, cataloage de examen, rapoarte finale